

Utlåtande 2005:103 RV (Dnr 328-2440/2004)

Inrättande av barn- och ungdomsombud i Stockholms stad

Motion av Ewa Samuelsson (kd) (2004:40)

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande.

Motion (2004:40) av Ewa Samuelsson (kd) angående inrättande av barn- och ungdomsombud i Stockholms stad anses besvarad med vad föredragande borgarråd anför i detta utlåtande.

Föredragande borgarrådet Roger Mogert anför följande.

Bakgrund

Ewa Samuelsson (kd) föreslår i en motion (2004:40) den 6 september 2004 att Stockholms stad bör inrätta barn- och ungdomsombud, *bilaga 2*. Motionären motiverar sitt förslag med att vårt samhälle är utformat efter vuxnas behov, vilket gör att barn och unga ofta kommer i kläm. Detta ger en situation av ökad stress, psykisk ohälsa och mobbning för barnen. Vissa barn saknar också erforderligt stöd från föräldrar. Tillsammans medför det ett behov av ökat stöd till barn, vilket skulle kunna tillgodoses genom att inrätta barn- och ungdomsombud.

Remisser

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialtjänstnämnden, kulturnämnden, Hägerstens stadsdelsnämnd, Rinkeby stadsdelsnämnd och Östermalms stadsdelsnämnd för yttrande.

Stadsledningskontoret anser med hänvisning till det av kommunfullmäktige den 20 september 2004 beslutade reviderade handlingsprogrammet för barnkonventionen att barn- och ungdomsombud ej skall inrättas.

Socialtjänstnämnden förordar inrättande av inspektörer för uppföljning av styrdokument och riktlinjer inom individ- och familjeomsorgen framför inrättande av barn- och ungdomsombud enligt motionärens förslag.

Kulturnämnden påpekar att inrättandet av ett barn- och ungdomsombud kan vara en väg men att ett sådant förslag bör föregås av en noggrann analys som utgår från de ungas behov och stadens organisation.

Hägerstens stadsdelsnämnd anser att ett barn- och ungdomsombud kan fylla en viktig funktion i arbetet med att genomföra stadens handlingsprogram för FN:s barnkonvention och anser därför att förslaget bör tillstyrkas.

Rinkeby stadsdelsnämnd ställer sig positiv till motionärens förslag. Nämnden anför att ett barn- och ungdomsombud kan bidra till att barn och ungdomar kommer till tals och kan göra sig hörda i frågor som berör dem.

Östermalms stadsdelsnämnd anser att det inte finns skäl att inrätta ett barn- och ungdomsombud i Stockholm. Nämnden anser att barns och ungdomars intressen tillgodoses genom att verksamheten till största delen regleras av lagar och förordningar och att det genomförs regelbundna inspektioner inom stadsdelen.

Mina synpunkter

Jag är helt enig med motionären om att barns och ungas rättigheter och intressen ofta sätts på undantag när vuxna fattar viktiga beslut. Barn och unga kommer som motionären uttrycker det "ofta i kläm". Det är dock viktigt att skilja på barn och ungdomar och utifrån den skiljelinjen se att det finns olika behov av strukturer för inflytande och delaktighet. Barnombudsmannen uppmanar i rapporten "Uppdrag barn och unga" (BR2003:01) till att införa lokala barn- och ungdomsombud men säger också i inledningen:

- "Att utse ett barn- och ungdomsombud är inte den enda lösningen för varje kommun, landsting eller region. Utgångspunkten måste vara den egna organisationen och vad barn och unga i den egna kommunen, landstinget eller regionen har behov av".

Kommunfullmäktige antog den 20 september 2004 ett reviderat handlingsprogram för FN:s barnkonvention och behandlade på samma gång en motion av Maria Hassan och Lars-Åke Henriksson (båda s) om inrättande av en barn- ungdomsombudsman (utl. 2004:128).

I det reviderade handlingsprogrammet fokuseras mer på arbetssätt och förhållningssätt och mindre på dokumentation och rapportering. Handlingsprogrammet innebär att alla förvaltningar, bolag och styrelser kontinuerligt skall se över barnkonventionens samtliga artiklar och kartlägga på vilket sätt artiklarna berör verksamheterna. Kartläggningen skall resultera i en plan och åtgärdslista som anger vad som behöver utvecklas, uppmärksammas eller förändras för att barnkonventionens intentioner skall förverkligas. Redovisning ska ske årligen i verksamhetsplanen.

Därutöver lyfter handlingsprogrammet särskilt fram och formulerar mål utifrån de fyra grundläggande principerna för FN:s barnkonvention om barnets rättigheter och behov av skydd:

- ? barnets bästa ska beaktas vid alla beslut som fattas (artikel 3)
- ? barnet har rätt att komma till tals (artikel 12)
- ? varje barn har samma rättigheter och lika värde, ingen ska diskrimineras (artikel 2)
- ? varje barn har rätt till liv och utveckling (artikel 6).

Det nya reviderade handlingsprogrammet fokuserar i ännu högre grad på att barnkonventionens intentioner kontinuerligt skall leva i framför allt stadens barn- och ungdomsverksamheter. Nämnder upprättar barn- eller checklistor, vilka skall beaktas för att de politiska besluten skall ha ett tydligt barnperspektiv. Staden har för uppföljning av verksamheter olika instrument för hur barnkonventionen efterlevs. Detta sker bl.a. genom skolinspektörernas regelbundna besök på skolorna och olika former av brukarundersökning.

Implementeringen av Stockholms stads skolplan pågår för närvarande där elev- och föräldrainflytande är en av huvuduppgifterna för skolorna att fokusera på. Inriktningsmålet är att skolan ska arbeta medvetet för att ge eleverna inflytande i och ansvar för såväl det egna lärandet som skolan som helhet. Kommunfullmäktige kommer under våren att besluta om att införa en försöksverksamhet med lokala styrelser med elevmajoritet i stadens gymnasieskolor (motion 2000:8). Vid fyra av stadens gymnasieskolor pågår också ett projekt för att stärka det reella elevinflytandet på skolorna. Erfarenheterna från de fyra skolorna kommer att spridas och implementeras vid övriga gymnasieenheter.

Inom kultur- och den öppna fritidsverksamheten har majoriteten gett tydliga politiska signaler och tillfört medel för att skapa nya och mer kvalitativa verksamheter med ökade möjligheter för unga på deras villkor och med deras intressen i fokus. Vid tillblivelsen av det nya Lava och ungdomsbiblioteket PUNKTmedis har unga i hög grad varit med och utformat

verksamheterna. Det samma gäller det intensiva arbetet med utvecklandet av träffpunkter i stadsdelsnämnderna som pågår. Många stadsdelsnämnder har eller står i färd med att skapa forum för ungas inflytande i den egna närmiljön.

Staden har genom samtliga dessa åtgärder anlagt en helhetssyn för att skärpa barn- och ungdomsperspektivet och för att bevaka detta inom alla områden för att leva upp till FN:s barnkonvention. Det är inte *en person* som bevakar barns och ungas intressen som behövs utan *en funktion* som genomsyrar stadens samtliga verksamheter. Därför är det idag inte aktuellt att inrätta barn- och ungdomsombud i Stockholm.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet *Kristina Axén Olin* (m) enligt följande.

Att värna om barns och ungdomars rättigheter är en mycket viktig uppgift för Stockholms stad. I alla de verksamheter som på olika sätt kommer i kontakt med barn och ungdomar, ska barnens bästa stå i centrum. Lagar som skyddar barn och ungdomar, liksom andra dokument som FN:s barnkonvention, ska genomsyra stadens verksamheter.

Förslaget om att införa barn- och ungdomsombud väcker en del frågor, framför allt kring vilka uppgifter som skulle åvila dessa ombud. I dag har Stockholms stad särskilda ombudsmän för äldre och funktionshindrade. Till deras uppgifter hör att ge råd och stöd till äldre respektive funktionshindrade och deras anhöriga, förmedla kontakter och fånga upp synpunkter och klagomål. Frågan om vilken roll särskilda barn- och ungdomsombud skulle kunna fylla behöver utredas närmare.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

Motion (2004:40) av Ewa Samuelsson (kd) angående inrättande av barn- och ungdomsombud i Stockholms stad anses besvarad med vad föredragande borgarråd anför i detta utlåtande.

Stockholm den 11 maj 2005

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNIKA BILLSTRÖM

Roger Mogert

Anette Otteborn

Reservation anfördes av *Ewa Samuelsson* (kd) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen besluta att

1. föreslå kommunfullmäktige besluta att ge kommunstyrelsen i uppdrag att utreda form och uppgifter för särskilda barn- och ungdomsombud
2. därutöver anföra följande.

Bland de brister som uppmärksammats av Barnombudsmannen under 2004 återfinns bland annat frågorna om hur skolan kan arbeta för att motverka alla former av kränkande behandling, frågan om det bristande stödet för barn och ungdomar som lever i familjer där misshandel förekommer, hur barn stöttas när de har föräldrar i häkte eller på anstalt och om hur brister i lagstiftningen leder till att alltför många föräldrar skuldsätter sina barn. Andra frågor som varit aktuella och som berör barnens välfärd har gällt hur arbetsmiljölagen tillämpas för eleverna i skolan och hur asylsökande barns situation och rätten för dem att komma till tals.

Runt om i landet finns för närvarande lokala företrädare för barn och unga. De har olika benämningar, uppdrag, mandat och arbetsuppgifter. Några arbetar direkt med barn och unga, medan andra arbetar med att försöka stärka barnperspektivet i den organisation eller kommun de arbetar. För att utröna om särskilda barn- och ungdomsombud passar Stockholms stad bör frågan om att inrätta sådana utredas. Idag har Stockholm särskilda ombudsmän för äldre och funktionshindrade. Till deras uppgifter hör att ge råd och stöd till dessa grupper och deras anhöriga, förmedla kontakter, fånga upp synpunkter och ta emot klagomål. Frågan om vilken roll särskilda barn- och ungdomsombud skulle kunna ha och i vilken form sådan verksamhet skulle kunna bedrivas behöver utredas närmare.

Särskilt uttalande gjordes av *Kristina Axén Olin*, *Sten Nordin* och *Kristina Alvendal* (alla m) och *Lotta Edholm* och *Ulf Fridebäck* (båda fp) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (m) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Ewa Samuelsson (kd) föreslår i en motion (2004:40) den 6 september 2004 att Stockholms stad bör inrätta barn- och ungdomsombud, *bilaga 2*. Motionären motiverar sitt förslag med att vårt samhälle är utformat efter vuxnas behov, vilket gör att barn och unga ofta kommer i kläm. Detta ger en situation av ökad stress, psykisk ohälsa och mobbning för barnen. Vissa barn saknar också erforderligt stöd från föräldrar. Tillsammans medför det ett behov av ökat stöd till barn, vilket skulle kunna tillgodoses genom att inrätta barn- och ungdomsombud.

Motionären menar också att FN:s barnkonvention är ett viktigt redskap för att skapa en bättre stad för våra barn och unga och att arbetet med barnkonventionen måste intensifieras. Ett särskilt ombud ökar trycket på att det finns ett barnperspektiv i de politiska beslutsprocesserna.

Barn- och ungdomsombudet bör ha en central placering i stadens organisation, ha ett tydligt uppdrag och klara målsättningar samt ett starkt mandat som utgår från barnkonventionen och svensk lagstiftning.

REMISSER

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialtjänstnämnden, kulturnämnden, Hägerstens stadsdelsnämnd, Rinkeby stadsdelsnämnd och Östermalms stadsdelsnämnd för yttrande.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande av den 1 december 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Kontorets synpunkter

Stadsledningskontoret instämmer i motionärens uppfattning att det är angeläget att stadens samtliga nämnder, bolag och styrelser arbetar efter intentionerna i FN:s barnkonvention. Kommunfullmäktige har den 20 september 2004 antagit ett reviderat handlingsprogram för barnkonventionen. I det reviderade handlingsprogrammet fokuseras mer på arbetssätt och förhållningssätt och mindre på dokumentation och rapportering. Av det reviderade handlingsprogrammet framgår att alla förvaltningar, bolag och styrelser kontinuerligt skall se över barnkonventionens samtliga artiklar och kartlägga på vilket sätt artiklarna berör verksamheterna. Kartläggningen skall resultera i en plan och åtgärdslista som anger vad som behöver utvecklas, uppmärksammas eller förändras för att barnkonventionens intentioner skall förverkligas. Redovisning kommer att ske årligen i verksamhetsplanen.

Kontorets uppfattning är att stadens olika nämnder, bolag och styrelser redan idag arbetar efter intentionerna i barnkonventionen. Det nya reviderade handlingsprogrammet kommer i ännu högre grad fokusera på att barnkonventionens intentioner kontinuerligt skall leva i framför allt stadens barn- och ungdomsverksamheter. Nämnder upprättar barn- eller checklistor, vilka skall beaktas för att de politiska besluten skall ha ett tydligt barnperspektiv.

Stadens har för uppföljning av verksamheter olika instrument för hur barnkonventionen efterlevs. Detta sker bl.a. genom skolinspektörernas regelbundna besök på skolorna och olika former av brukarundersökning.

I verksamhetsplanerna för 2005 uppger nämnderna hur barn och ungdomar skall vara delaktiga vid framtagandet av aktiviteter inom verksamheterna. Detta sker ofta i råd där barn och ungdomar är representerade och kan påverka både utbud och innehåll i aktiviteter.

Med beaktande av ovanstående bedömer stadsledningskontoret att staden har organisation och metoder för att tillse att behovet av barnperspektivet i de politiska besluten bör kunna tillgodoses. Kontoret föreslår att kommunfullmäktige avstyrker motionärens förslag om inrättande av barn- och ungdomsombud.

Kontoret vill till sist framhålla att flera av barnkonventionens artiklar påtalar föräldrars eller andra vårdnadshavares ansvar för sina barn och konventionsstaternas ansvar att respektera och bistå dessa. Av artikel 27 framgår exempelvis att föräldrar eller andra som är ansvariga för barnet har huvudansvaret för att säkerställa de levnadsvillkor som är nödvändiga för barnets utveckling.

Socialtjänstnämnden beslutade den 16 december 2004 att hänvisa till och överlämna socialtjänstförvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation anfördes av *Peter Lundén-Welden m.fl.* (m) och *Ann-Katrin Åslund m.fl.* (fp) till förmån för eget yrkande, *bilaga 1*.

Reservation anfördes av *Désirée Pethrus Engström* (kd) till förmån för eget yrkande, *bilaga 1*.

Socialtjänstförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 16 november 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen instämmer i motionärens uppfattning att det är angeläget att staden arbetar aktivt utifrån intentionerna i FN:s barnkonvention. Ett arbete med denna inriktning pågår också. Barnkonventionen har sedan länge integrerats i riktlinjer och metoder. Förvaltningen förordar inrättande av inspektörer för uppföljning av

styrdokument och riktlinjer inom individ- och familjeomsorgen framför inrättande av barn- och ungdomsombud.

Sverige ratificerade FN:s barnkonvention år 1990. Konventionen innehåller totalt 54 artiklar vilka Sverige som nation förbundit sig att följa. Stadens reviderade handlingsprogram för barnkonventionen antogs av kommunfullmäktige den 20 september 2004.

I det reviderade handlingsprogrammet betonas att barnkonventionen ska prägla allt arbete som bedrivs i staden. Detta är utgångspunkten för stadens arbete i konventionens anda. Därutöver lyfter handlingsprogrammet särskilt fram och formulerar mål utifrån de fyra grundläggande principerna för FN:s barnkonvention om barnets rättigheter och behov av skydd:

- ? barnets bästa ska beaktas vid alla beslut som fattas (artikel 3)
- ? barnet har rätt att komma till tals (artikel 12)
- ? varje barn har samma rättigheter och lika värde, ingen ska diskrimineras (artikel 2)
- ? varje barn har rätt till liv och utveckling (artikel 6).

Flera artiklar i konventionen framhåller föräldrars eller andra vårdnadshavares ansvar för sina barn och konventionsstaternas ansvar att respektera och bistå dessa. Artikel 27 exempelvis anger att föräldrarna eller andra som är ansvariga för barnet har huvudansvaret för att säkerställa de levnadsvillkor som är nödvändiga för barnets utveckling.

I handlingsprogrammet fastslås vidare att ansvaret för tillämpning och spridning av kunskaper kring FN:s barnkonvention och stadens handlingsprogram ligger på samtliga nämnder, bolag och styrelser. Vid framtagande eller revidering av måldokument, handlingsplaner och riktlinjer och andra styrande dokument för stadens verksamheter, ska texternas innehåll och mening vara i linje med FN:s barnkonvention. En kartläggning ska göras av på vilket sätt artiklarna i konventionen berör respektive nämnds, bolags eller styrelses verksamhetsområde. Kartläggningen ska resultera i en plan och en åtgärdslista som anger vad som behöver utvecklas, uppmärksammas eller förändras för att barnkonventionen ska förverkligas. Redovisning ska ske årligen i verksamhetsprogrammet. Förvaltningen anser att behovet av barnperspektiv i de politiska besluten därigenom bör kunna tillgodoses.

Socialtjänstnämnden har som ett av sina generella åtaganden att följa FN:s barnkonventions grundläggande principer. En systematisk kartläggning av på vilket sätt artiklarna i barnkonventionen direkt kan kopplas till nämndens verksamhetsområde och dess olika delar ska påbörjas för att på det sättet kunna identifiera förbättringsområden.

I verksamhetsplanen för 2005 har en sammanfattande redogörelse gjorts över de områden där socialtjänstnämnden redan idag kan konstatera att förbättringar och utveckling är nödvändiga för att säkerställa barns och ungas välfärd ur ett rättighets- och skyddsperspektiv. Redogörelsen utgår framför allt från de fyra huvudprinciperna, men också från några övriga artiklar i FN:s barnkonvention som direkt berör

verksamheter inom socialtjänstnämndens ansvarsområde. Samtliga förbättringsförslag kommer att följas upp i enheternas specifika uppdrag och åtaganden.

Förvaltningen vill därutöver lyfta fram att det finns ett behov av inspektörer inom individ- och familjeomsorgsområdet för uppföljning av styrdokument och riktlinjer. Staden har inom äldreomsorgen inspektörer med detta uppdrag och denna väl fungerande modell skulle kunna överföras till individ- och familjeomsorgen.

Kulturnämnden beslutade den 7 december 2004 att godkänna och till kommunstyrelsen överlämna kulturförvaltningens tjänsteutlåtande som yttrande över motionen.

Reservation anfördes av *Robert Lisborg m.fl.* (kd) till förmån för eget yrkande, bilaga 1.

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 8 november 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen har tagit del av synpunkterna i Samuelssons motion, Stockholms stads reviderade handlingsprogram för FNs barnkonvention samt Barnombudsmannens rapport "Uppdrag barn och unga – lokala företrädare för barn och unga i kommuner, landsting och regioner".

Förvaltningen delar motionärens uppfattning om behovet av metoder som ger staden handfasta verktyg för att uppfylla barnkonventionens intentioner. Övergripande måldokument som handlingsprogram för FNs barnkonvention är bra men det är framför allt i det dagliga arbetet och i beslutsprocesserna som det visar sig hur en kommun lyckas med att integrera ett barn och ungdomsperspektiv i sin verksamhet.

Behovet av ett barn- och ungdomsombud i Stockholm

Att inrätta en lokal företrädare, det vill säga ett barn- och ungdomsombud, kan vara en väg att intensifiera arbetet med barnkonventionen. Utgångspunkten bör vara den kommunala organisationen och vad barn och unga i staden har behov av. Förvaltningen anser det därför viktigt att ett förslag om inrättande av barn- och ungdomsombud föregås av en noggrann analys av vilka behov som finns i Stockholms stad.

Kulturförvaltningen arbetar medvetet utifrån barnkonventionens intentioner. Handlingsplanen, "Stockholm – en kulturstad för unga" som antogs av kulturnämnden 2002, betonar verksamheternas åtagande enligt barnkonventionen. Förvaltningen har utvecklat en stor kompetens på området framför allt vad gäller inflytande och delaktighet. Nya satsningar som ungdomsbiblioteket vid Medborgarplatsen, ombyggnaden av LAVA och Rum för Barn på Kulturhuset utvecklas i nära dialog med de unga brukarna. I det dagliga arbetet är de ungas perspektiv en given

utgångspunkt och nya former för delaktighet och inflytande utvecklas kontinuerligt. Ett sådant exempel är kulturstipendiet *En snabb slant* som tagits fram av Avdelningen för kulturstöd för att på ett enkelt sätt och med ett minimum av byråkrati kunna ge stöd till ungas egna kreativa idéer.

I mötet med stadens ungdomar och barn stöter förvaltningen på frågor där det finns behov av en tydlig funktion för barn och ungdomar att vända sig till när det gäller barnrättsfrågor. Det är inte lätt att som barn eller ungdom i Stockholm orientera sig i de kommunala strukturerna och veta vem man ska prata med och vem som har mandat att företräda en. I detta sammanhang skulle ett barn- och ungdomsombud kunna fylla en viktig funktion.

Förvaltningen anser det också viktigt att skilja på barn och ungdomar och utifrån den skiljelinjen se att det finns olika behov av strukturer för inflytande och delaktighet.

Definition av barn- och ungdomsombud

Barnombudsmannen har tagit fram förslag på riktlinjer för lokala företrädare. Förvaltningen vill i det sammanhanget poängtera en av riktlinjernas huvudpunkter som särskilt angelägen att ta till sig.

- ”En lokal företrädare är en *funktion* som företräder barns och ungas intressen och rättigheter, utifrån barnkonventionen. Benämningen barn- och ungdomsombud bör i första hand vara kopplad till en funktion, inte till en person.”

Enligt Barnombudsmannens rapport kan flera personer i en stor kommun ha samma funktion. Något som förvaltningen anser att man bör beakta vad gäller Stockholm.

Den av förvaltningen föreslagna behovsanalysen bör därför studera hur den nuvarande kommunala organisationen kan disponeras för att uppfylla motionärens förslag.

Hägerstens stadsdelsnämnd beslutade den 16 december 2004 att godkänna och översända stadsdelsförvaltningens tjänstutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av *Abit Dundar m.fl.* (fp) till förmån för eget yrkande, bilaga 1.

Reservation anfördes av *Margareta Cederfelt m.fl.* (m) till förmån för eget yrkande, bilaga 1.

Reservation anfördes av tjänstgörande ersättare *Anna Kryzmowska* (kd) till förmån för eget yrkande, bilaga 1.

Hägerstens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 2 december 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Med det reviderade handlingsprogrammet för barnkonventionen har staden poängterat att barnens rättigheter och åsikter är en fråga som angår alla stadens förvaltningar och bolag. Ett barn- och ungdomsombud kan, enligt förvaltningens uppfattning, fylla en viktig funktion i arbetet med att genomföra detta handlingsprogram.

Om staden inrättar ett barn- och ungdomsbud understryker det ytterligare vikten av att barn och ungdomar får komma till tals och att deras behov och rättigheter tillgodoses. Uppdraget till ett barn- och ungdomsombud bör bl.a. vara att

- ✍ granska och utvärdera hur staden och förvaltningarna lever upp till barnkonventionen, särskilt vad avser de punkter som lyfts fram i stadens handlingsprogram.
- ✍ bevaka att barnperspektivet finns med i beslut som fattas på olika nivåer i staden.
- ✍ vara en av kanalerna för barn och ungdomar att föra fram sina tankar och åsikter om sådant i stadens verksamheter som angår dem.
- ✍ påpeka brister och initiera förbättringar för barn och ungdomar inom stadens verksamheter.

Barn- och ungdomsombudet ska, enligt förvaltningens mening, i likhet med funktionshindersombudsmannen inte handlägga enskilda ärenden, inte företräda enskilda medborgare och inte heller ha till uppgift att överpröva eller ändra beslut som fattats inom staden.

Barn- och ungdomsombudet bör knytas till statsledningskontoret och ges tydliga instruktioner för sitt arbete.

Rinkeby stadsdelsnämnd beslutade den 1 december 2004 att godkänna och överlämna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som yttrande över motionen.

Reservation anfördes av *Kerstin Gustavsson m.fl.* (m) till förmån för eget yrkande, bilaga 1.

Reservation anfördes av *Dikran Dison m.fl.* (kd) till förmån för eget yrkande med stöd av (fp), bilaga 1.

Rinkeby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 1 december 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen ställer sig positiv till motionärens synpunkter och förslag. Ett sådant ombud kan bidra till att barn- och ungdomar kommer till tals och kan göra sina stämmor hörda i frågor som berör dem.

Barnombudsmannen (BO) har i rapport till regeringen om ”lokala företrädare för barn och unga i kommuner, landsting och regioner” analyserat frågan och undersökt hur det fungerar med barn- och ungdomsombud på de platser som har eller har haft sådana ombud. Basen för dessa barn- och ungdomsombud utgörs av Barnkonventionen och barns rätt att få göra sina röster hörda. BO lyfter i rapporten fram några goda exempel på kommuner, bl.a. Uppsala och Västerås, som lyckats väl i arbetet.

Om staden fattar beslut om att inrätta barn- och ungdomsombud så är det viktigt att ta fasta på de 20 riktlinjer BO anger i sin rapport som framgångsfaktorer för ombudets arbete.

Förvaltningen vill särskilt lyfta fram vikten av att ombudet har ett tydligt mandat, att mål och arbetsbeskrivning formuleras noggrant och att ansvarsfrågan är klart definierat. En uppgift ett barn- och ungdomsombud skulle kunna ha är bl.a. att stimulera arbetet med tillskapandet och utveckling av ungdomsråd i stadsdelarna.

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade den 16 december 2004 enligt följande.

1. Nämnden överlämnar och åberopar stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen och anför att det inte i dagsläget finns skäl att inrätta barn- och ungdomsombud i Stockholms stad.
2. Riktlinjer för tillämpningen av Barnkonventionens barnperspektiv bör utvecklas centralt för stadens nämnder och bolag.

Reservation anfördes av *Helena Bonnier m.fl.* (m) och *Claes Fleming m.fl.* (fp) till förmån för eget yrkande, bilaga 1.

Reservation anfördes av *Jan Ulander* (kd) till förmån för eget yrkande, bilaga 1.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 30 november 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen menar att allt arbete inom programområdet för barn och ungdom alltid har ett barn- och ungdomsperspektiv och därtill arbetar socialtjänsten särskilt med barnperspektiv i all verksamhet och har särskilda åtaganden för detta. Förvaltningen har också en plan för att minska missbruket av tobak, alkohol och narkotika i stadsdelen. Planen kommer att föreläggas nämnden till decembermötet. I stadsdelen har också nyligen ett ungdomsråd bildats. Frånvarande eller otillgängliga vuxna är ibland ett problem som kan motverkas till en del genom information, seminarier och nätverk. För verksamheten inom förskolan, skolan och skolbarnsomsorgen finns också inspektörer som regelbundet genomför inspektioner av verksamheten. Det finns också olika former av brukarråd såsom elevråd, föräldraråd, matråd med mera. Till största delen regleras också verksamheterna av lagar och förordningar kring barns och ungdomars rättigheter och skyldigheter i samhället. Dessutom finns det en barnombudsman på statlig nivå. Förvaltningen anser att detta sammantaget ger ett gott omhändertagande och bevakande av barn och ungdomars intressen och rättigheter och att det därför i dagsläget inte finns skäl att inrätta ett barn- och ungdomsombud i Stockholms stad.

RESERVATIONER M M

Socialtjänstnämnden

Reservation anfördes av Peter Lundén-Welden m.fl. (m) och Ann-Katrin Åslund m.fl. (fp) till förmån för eget yrkande enligt följande.

Att värna om barn och ungdomars rättigheter är en mycket viktig uppgift för Stockholms stad. I alla de verksamheter som på olika sätt kommer i kontakt med barn och ungdomar, ska barnens bästa stå i centrum. Lagar som skyddar barn och ungdomar, liksom andra dokument som FN:s barnkonvention, ska genomsyra stadens verksamheter.

Förslaget om att införa barn- och ungdomsombud väcker en del frågor, framför allt kring vilka uppgifter som skulle åvila dessa ombud. I dag har Stockholms stad särskilda ombudsmän för äldre och funktionshindrade. Till deras uppgifter hör att ge råd och stöd till äldre respektive funktionshindrade och deras anhöriga, förmedla kontakter och fånga upp synpunkter och klagomål. Frågan om vilken roll särskilda barn- och ungdomsombud skulle kunna fylla behöver utredas närmare.

Reservation anfördes av Désirée Pethrus Engström (kd) till förmån för eget yrkande enligt följande.

1. Socialtjänstnämnden bifaller motionen.
2. Därutöver anføres följande.

Bland de brister som uppmärksammats av Barnombudsmannen under 2004 återfinns bland annat frågorna om hur skolan kan arbeta för att motverka alla former av kränkande behandling, frågan om det bristande stödet för barn och ungdomar som lever i familjer där misshandel förekommer, hur barn stöttas när de har föräldrar i häkte eller på anstalt och om hur brister i lagstiftningen leder till att alltför många föräldrar skuldsätter sina barn. Andra frågor som varit aktuella och som berör barnens välfärd har gällt hur arbetsmiljölagen tillämpas för eleverna i skolan och hur asylsökande barns situation och rätten för dem att komma till tals.

De flesta barn och unga vet inte vilka rättigheter de har. Barnkonventionen är trots allt relativt okänd till sitt innehåll och den implementeras inte i tillräcklig omfattning av förvaltningar och myndigheter. Ett lokalt barnombud i staden bör ha i uppgift att åstadkomma samverkan mellan olika förvaltningar, verka för att implementera barnkonventionen i det dagliga arbetet och få politiker och tjänstemän att se nyttan av barnperspektivet.

Runt om i landet finns för närvarande lokala företrädare för barn och unga. De har olika benämningar, uppdrag, mandat och arbetsuppgifter. Några arbetar direkt med barn och unga, medan andra arbetar med att försöka stärka barnperspektivet i den organisation eller kommun de arbetar. Det kan handla om att försöka få barn och unga delaktiga i beslutsfattandet eller om att se till att ett man har ett barn- och ungdomsperspektiv när man fattar beslut. Stockholms stad bör utforma en instruktion för sitt Barnombud som motsvarar stadens behov.

Det lokala och regionala arbetet är avgörande för hur Sverige lyckas leva upp till barnkonventionen. Att se till att stadens handlingsprogram för Barnkonventionen efterlevs och inte bara blir en stolt deklARATION är en utmaning för staden.

Kulturnämnden

Reservation anfördes av Robert Lisborg m.fl. (kd) till förman för eget yrkande enligt följande.

Att kulturnämnden beslutar att anta motionen i sin helhet.

Hägerstens stadsdelnämnd

Reservation anfördes av Abit Dundar m.fl. (fp) till förman för eget yrkande enligt följande.

Att värna om barn och ungdomars rättigheter är en mycket viktig uppgift för Stockholms stad. I alla de verksamheter som på olika sätt kommer i kontakt med barn och ungdomar, ska barnens bästa stå i centrum. Lagar som skyddar barn och ungdomar, liksom andra dokument som FN:s barnkonvention, ska genomsyra stadens verksamheter.

Förslaget om att införa barn- och ungdomsombud väcker en del frågor, framförallt kring vilka uppgifter som skulle åvila dessa ombud. I dag har Stockholms stad särskilda ombudsmän för äldre och funktionshindrade. Till deras uppgifter hör att ge råd och stöd till äldre respektive funktionshindrade och deras anhöriga, förmedla kontakter och fånga upp synpunkter och klagomål. Frågan om vilken roll särskilda barn- och ungdomsombud skulle kunna fylla behöver utredas närmare.

Folkpartiet har föreslagit att oberoende välfärdsinspektörer ska inrättas i Stockholm med uppdrag att granska olika verksamheter. Att granska socialtjänstens verksamheter för barn och unga skulle vara en mycket viktig del av deras arbete.

Reservation anfördes av Margareta Cederfelt m.fl. (m) till förmån för eget yrkande enligt följande.

1. Hägerstens stadsdelsnämnd beslutar att avslå förvaltningens förslag till remissyttrande.
2. Hägerstens stadsdelsnämnd beslutar att som svar på remissen av motion om barn och ungdomsombud anföra följande

Barnets bästa måste alltid stå i centrum i alla de verksamheter som på olika sätt kommer i kontakt med barn och unga i Stockholm. Att värna barnens rättigheter är och förblir en angelägen och prioriterad uppgift för Stockholms stad. FN:s barnkonvention, liksom lagar på området, skall givetvis stå i centrum för ett sådant arbete.

Förslaget om att inrätta särskilda barn- och ungdomsombud reser ett antal frågor. Det finns i dagsläget ingen klar uppfattning om vilka exakta ansvarsområden som skulle uppdras åt ombuden. När det gäller de ombudsmän som redan idag finns för äldre och funktionshindrade har de till uppgift att ge råd och stöd till äldre och funktionshindrade. De skall också förmedla kontakter och fånga upp synpunkter och klagomål. Inrättande av särskilda barn- och ungdomsombudsmän måste därför föregås av en vidare utredning som innefattar arbetsuppgifter och ansvarsområden.

Reservation anfördes av tjänstgörande ersättare Anna Kryzmowska (kd) till förmån för eget yrkande enligt följande.

Likalydande som reservation anförd av (kd) i socialtjänstnämnden.

Rinkeby stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Kerstin Gustavsson m.fl. (m) till förmån för eget yrkande enligt följande.

Barnets bästa måste alltid stå i centrum i alla de verksamheter som på olika sätt kommer i kontakt med barn och unga i Stockholm. Att värna barnens rättigheter är och förblir en angelägen och prioriterad uppgift för Stockholms stad. FN:s barnkonvention, liksom lagar på området, skall givetvis stå i centrum för ett sådant arbete.

Förslaget om att inrätta särskilda barn- och ungdomsombud reser emellertid ett antal frågor. Det finns i dagsläget ingen klar uppfattning om vilka exakta ansvarsområden som skulle åvila ombuden. När det gäller de ombudsmän som redan idag finns för äldre och funktionshindrade har de i uppgift att ge råd och stöd till äldre och funktionshindrade. De skall också förmedla kontakter och fånga upp synpunkter och klagomål. Inrättande av särskilda barn- och ungdomsombudsmän måste därför föregås av en vidare utredning som innefattar arbetsuppgifter och ansvarsområden.

Reservation anfördes av Dikran Dison m.fl. (kd) till förmån för eget yrkande med stöd av (fp) enligt följande.

Likalydande som reservation anförd av (kd) i socialtjänstnämnden.

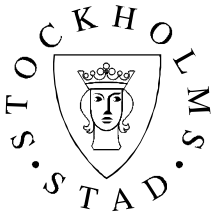
Östermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Helena Bonnier m.fl. (m) och Claes Fleming m.fl. (fp) till förmån för eget yrkande enligt följande.

Vi reserverar oss mot nämndens beslut då vi yrkade att nämnden skulle bifalla förvaltningens förslag enligt följande; nämnden anser att det inte i dagsläget finns skäl att inrätta barn- och ungdomsombud i Stockholms stad.

Reservation anfördes av Jan Ulander (kd) till förmån för eget yrkande enligt följande.

Likalydande som reservation anförd av (kd) i socialtjänstnämnden.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2004:40

**2004:40   Motion av Ewa Samuelsson (kd) om inrättande av
barn- och ungdomsombud i Stockholms stad**

Vårt samhälle är utformat utifrån vuxna människors behov. Barn och unga kommer ofta i kläm. De växer upp i ett klimat som på många sätt blivit hårdare. Samtidigt har vuxna fått allt mindre tid att vara tillgängliga. Alldeles för många barn och ungdomar saknar eller har ett för litet nätverk av vuxna. Vuxna som kan fungera som förebilder och ge trygghet i vardagen. Kristdemokraterna anser att en av våra viktigaste uppgifter som politiker är att ge bättre förutsättningar för föräldrar, lärare och andra som står barn nära, att få mer tid till barn och ungdomar. De unga behöver någon som har tid att lyssna.

Att erkänna FN:s barnkonvention är ett viktigt redskap för att skapa en bättre stad för våra barn och unga. Kristdemokraterna konstaterar att arbetet med barnkonventionen måste intensifieras. I det arbetet skall också barnkonventionens tydliga fokus på barns rätt till en familj och vikten av samhällets stöd till familjerna lyftas fram. Arbetssätt som inte fungerar i verkligheten måste förändras för att möjliggöra att vackra ord blir till handling. Det är viktigt att metoder integreras i befintliga beslutsprocesser. Barnkonventionen bör bli mer än ett underlag för samtal med barn och ungdomar om deras rättigheter.

Kristdemokraterna instämmer därför i Barnombudsmannens uppmaning om att införa lokalt barn- och ungdomsombud. Ett särskilt ombud ökar trycket på att det ska finnas ett barnperspektiv i de politiska besluten. Detta ombud bör ha en central placering i stadens organisation, ha ett tydligt uppdrag och klara målsättningar samt ett starkt mandat som utgår från barnkonventionen och svensk lagstiftning.

God kontakt med barn och unga är en självklar förutsättning för att nå framgång som företrädare för barn och unga. Barn och unga anser med rätta att vi vuxna inte tar deras åsikter på allvar. Skolans arbetsmiljö, stress och mobbing är frågor som de tycker att vi politiker bör jobba mycket mer med. Stockholm bör ta detta på allvar och inrätta lokalt barn- och ungdomsombud.

Jag föreslår att kommunfullmäktige beslutar

att ge kommunstyrelsen i uppdrag att återkomma med förslag om inrättande av barn- och ungdomsombud i Stockholm.

Stockholm den 6 september 2004

Ewa Samuelsson